Na Slovensku za války

Narodil jsem se roku 1935 na Slovensku v Jakubanech v okrese Stará Ľubovňa. Žili jsme tam v osadě, stranou od Neromů. Jako dítě si pamatuji válku. Do vesnice se chodit nemohlo, když se někdo z nás v dědině objevil, tak nás gardisti hnali. Ze školy nás taky vyhnali, že tam Romy nechtějí. Otec a sestra Olga chodili na zákopy. Gardisti se vždy opili a pak nás chodili do osady bít. Začali u prvního baráku a došli až na konec. Než nás sebrali Němci, tak jsme se schovávali v lese, v salaši jsme byli, po stodolách. Neměli jsme nic. Byla zima, nemohli jsme si udělat ani ohníček. Gádžové nám občas přinesli nějaké jídlo. My jsme nikdo neopouštěli úkryt. Potom nás všechny odvedli do Plavče do takového pracovního tábora. Byla tam se mnou matka, otec a sestra. Byli tam i Romové z okolních vesnic, samí Romové tam byli uvězněni. Tam nás zavřeli do takové stodoly a museli jsme pracovat. Celou dobu nás hlídali Němci. Já jako dítě jsem byl s mámou a dalšími práce neschopnými celé dny zavřený ve stodole. Byli jsme tam až do osvobození. Osvobodili nás Rusové a partyzáni.

Stěhování do Čech

Po skončení války jsme se přestěhovali do Česka, do Ostravy, na Slovensku byla velká bída. Léta jsem pracoval na Nové huti. Vzal jsem si Neromku, vychovali jsme sedm dětí. Bydleli jsme v bytovkách u dolu Bezruč, tam jak je báňská škola. Ta se ale rozšiřovala, a tak nám zbourali baráky a přesunuli nás sem, na Zárubek. Spolu s námi sem šlo víc rodin najednou. To bylo na konci komunistického režimu, pamatuji si, že jsme tady bydleli už v roce 1987. Bylo tu tenkrát pěkně, lépe než teď. Pak se mi zhoršil zdravotní stav a stal se ze mě invalidní důchodce, ale snažil jsem se pracovat alespoň brigádně.

Po roce 1989

Po revoluci jsem byl nějakou dobu poslancem na Slezské Ostravě. Později jsem dělal asi tři roky terénního sociálního pracovníka pro město, pod paní Lýdií Poláčkovou. Měl jsem na starosti Slezskou Ostravu, Vítkovice a Přívoz, pracovala se mnou tenkrát jen paní Kokyová. Pomáhal jsem klientům řešit jejich problémy, vyběhával jsem jim splátkové kalendáře, zařizoval kamna a vybavení bytů, na které měli nárok. Jsem pyšný na to, že jsem vymýtil u dětí na Zárubku fetování lepidel, tím, že jsem osobně oběhal prodejny po městě a donutil je zakázat prodávat dětem lepidla. Byl jsem v té době prostě u všeho, ale to říkám bez nějakého většího přehánění. Prostě na co jsem tenkrát sáhl, to se mi dařilo, spoustu věcí jsem v devadesátých letech dokázal.

V roce 1999 jsem pomáhal zakládat komunitní centrum na Zárubku organizace Vzájemné soužití, kterou vedl Kumar Vishwanathan. Byl jsem na spoustě školení a kurzů v Ostravě, Olomouci i v Praze. Jezdil jsem se hádat na mezirezortní komisi o peníze pro Ostravu. V té době jsem se také seznámil se všemi špičkami kolem romské otázky, od Emila Ščuky, přes Milenu Hübschmannovou, Karla Holomka až po Čeňka Růžičku. Pak se ale začalo ukazovat, že je to práce nevděčná, že ti naši Romové, pro které jsem tu práci dělal, si toho stejně nevážili. Cokoliv jsem pro ně udělal, tak oni stejně jen stáli s

nataženou rukou a ani mi nepoděkovali, ba co víc, takový teréňák je na tom nakonec ještě nejhůř. Protože když se něco nepovede, tak on je nakonec vždycky ten nejhorší – pro lidi i pro úředníky. Navíc se s každým pořád musíte jen hádat, nervovat se, protože jak si to nevyřvete, tak ničeho nedosáhnete. Takže jsem toho nechal a už bych se k tomu nechtěl vrátit.

Život na Zárubku

Žiji tady na Zárubku už přes dvacet let. Většina lidí je tu slušná a znám se s nimi dlouho. Některé rodiny ale neznám, přistěhovaly se později. Některé tu dělají nepořádek, jsou neplatiči. Je tu spousta problémů. Nikde není blízko obchod, musíme chodit daleko. I škola je daleko. Romské děti jsou často navíc automaticky dávány do zvláštních škol, a v životě pak nemají šanci. Domy jsou ve špatném stavu, zatéká sem. Všude běhá spousta psů a porážejí popelnice, pak se všude válí odpad. Chtěl bych nechat zbourat garáže, jenom tu překážejí a jsou škaredé.

V bytech to vypadá ještě celkem slušně, ale chodby jsou zdevastované. Co tady bydlím, město do toho nic nevrazilo, vůbec nic, jenom nechalo utěsnit sklepní okénka. Tady u nás v domě si chodbu Romové sami vyspravili, vymalovali, zazdili díry, zabetonovali výmoly v podlaze. Obec dodala materiál, lidi si to tu sami udělali. Město prý nechce nic financovat, to už to musí vysloveně padat na hlavu, aby se s tím něco udělalo. Musíme si to udělat sami, nedá se nic dělat.

Nahráno 9.4.2004 v Ostravě.